

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילויי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

כ וְקִיָּים יַעֲקֹב קִיָּים לְמִיָּמְרָא אִם
יְהֵא מִיָּמְרָא דִּי בְּסַעֲדִי
וְיִטְרַנְנִי בְּאַרְחָא הַדִּין דִּי אָנָּא
אֲזֵל וְיִתֵּן לִי לְחֵמָא (נ"א לְחֵם)
לְמִיכַל וְכֶסֶף לְמַלְבָּשׁ: כּא
וְאֵתוּב בְּשָׁלֵם לְבֵית אָבָא

כ וַיִּדְר יַעֲקֹב נִדְר לְאָמֹר אִם־יִהְיֶה אֱלֹהִים
עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ
וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ:
כּא וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אָבִי וְהָיָה יְדוּהָ

(20) Yaakov then made a vow, saying: If God will indeed be with me and will protect me on this journey that I am taking, and if He gives me food to eat and clothes to wear, (21) And if I return to my father's house unimpaired, and the

RASHI

רש"י

(20) **If God will indeed be with me** — *i.e., if He will keep those promises He made to me; for He gave me a promise to be with me, saying to me (verse 15 above), "You see! I am with you."* (Bereishit Rabbah 70:4) **[And if God ...] will protect me** — *as He said to me (verse 15), "and I shall protect you wherever you go."* (Bereishit Rabbah 70:4) **And if He gives me food to eat** — *as He said (verse 15), "For I shall not forsake you."* [This denotes providing food, for] *one who must seek out food [because he lacks it,] is called נעזב, "forsaken," as the verse says (Psalms 37:25), "and I have never seen a*

(כ) אִם-יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי. אִם יִשְׁמַר לִי הַבְּטָחוֹת הַלְלוּ שֶׁהַבְּטִיחָנִי לְהַיּוֹת עִמָּדִי, כְּמוֹ שֶׁאָמַר לִי: וְהִנֵּה אֲנִכִּי עִמָּדִי: וְשָׁמְרָנִי. כְּמוֹ שֶׁאָמַר לִי: וְשִׁמְרָתִיךָ בְּכָל אֲשֶׁר-תֵּלֵךְ: וְנָתַן-לִי לֶחֶם לֵאכֹל. כְּמוֹ שֶׁאָמַר: כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ, וְהִמְבַקֵּשׁ לְחֵם, הוּא קְרוֹי נֶעֱזָב, שֶׁנֶּאֱמַר: וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נֶעֱזָב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ-לְחֵם: (כּא) וְשִׁבְתִּי. כְּמוֹ שֶׁאָמַר לִי: וְהָשִׁיבְתִיךָ אֶל-הָאֲדָמָה: בְּשָׁלוֹם. שְׁלֵם מִן הַחֲטָא, שֶׁלֹּא אֶלְמֹד מִדְּרָכֵי לְבָן: וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים. שֶׁיְּחַוֵּל שְׁמוֹ עָלַי מִתְחִלָּה וְעַד סוּף, שֶׁלֹּא יִמְצָא פְּסוּל בְּזָרְעִי, כְּמוֹ שֶׁאָמַר: אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי לְךָ, וְהַבְּטָחָה זֹו הַבְּטִיחַ לְאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר: לְהַיּוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים וְלִזְרַעְךָ אֲחֵרֶיךָ (זָרַעַךָ מִיַּחַס שֶׁלֹּא יִמְצָא בּוֹ שׁוֹם פְּסוּל):

righteous person forsaken (נעזוב), or his offspring [having to] seek out food." (Bereishit Rabbah 69:6) (21) **And if I return** — *as He said to me (verse 15), "and I shall bring you back to [this] soil."* (Bereishit Rabbah 69:6) **בשלום** — [literally, "in peace," here, the meaning is denoted by its derivation שלם, meaning "complete" or] "unimpaired" by sin, *i.e., that I not learn from Lavan's [evil] ways. [And if ...] the Lord will be a God to me* — [not to be understood literally, because whether the promises are kept or not, He would be a God to Yaakov anyway. Rather, this means] that God's Name will rest upon me, from beginning [of my lineage, and throughout it,] to the end, *i.e., that no unworthy person be found in my offspring. [And where do we find God promising Yaakov that He will "be a God" to him and his offspring?] Well, as Scripture says (verse 15), "until I have fulfilled that which I spoke regarding you;" [and what specifically was spoken then? It was] this promise [that He would be a God to him and his offspring,] which God promised to Avraham, as the verse says (Genesis 17:7), "to be a God to you and to your offspring after you."* [Furthermore, your offspring, will be of pure lineage, that there will be no blemish in any of them.] (Sifrei Devarim 6:4)

ויהא מימרא דיי לי לאלהא:
 כב ואבנא הָדא די שׁוּיְתִי קָמָא
 תְּהִי דִי אֵהִי פִלַח עֲלֵה מִן קְדָם
 יי וכל די תתן לי חד מן
 עשרא אפרשניה קדמך: א
 ונטל יעקב רגלוהי (נ"א
 ריגלוהי) ואזל לארע בני
 מדינחא: ב וחזא והא בירא
 בחקלא והא תמן תלתא עדרין
 דען רבעין עלה ארי מן בירא
 ההיא משקן עדריא ואבנא
 רבתא על פומא דבירא:

לִי לְאֱלֹהִים: כב וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׂמֵתִי
 מִצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶן-לִי
 עֶשֶׂר אֶעֱשֶׂרנּוּ לָךְ: שני כט א וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב
 רַגְלָיו וַיִּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי-קְדָם: ב וַיֵּרָא וְהִנֵּה
 בָּאָר בִּשְׂדֵה וְהִנֵּה-שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי-צֹאן
 רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן-הַבָּאָר הִוא יִשְׁקוּ
 הָעֲדָרִים וְהֶאֱבֵן גְּדֹלָה עַל-פִּי הַבָּאָר:

Lord will be a God to me — (22) Then let this stone, which I have set up as a monument, become a house of God, and [from] everything that You will give me, I shall give tithes to You! **29** (1) So Yaakov lifted his feet, and went to the land of the children of the east. (2) He looked and beheld a well in the field. And there he beheld three flocks of sheep laying beside it, for from that well they would water the flocks. However, the stone over the opening of the well was large.

RASHI

(22) וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת — *The following is how the letter ו of והאבן is to be explained [in the context of our verses]: “If God will do all of these things for me — then I too, shall do the following, ”namely, Then let this stone, which I have set up as a monument*

[become a house of God] — [This is to be understood] as it is translated [by Onkelos]: “Then I shall worship the Lord upon this [stone].” And indeed that is what Yaakov did, when he came back from Padan Aram, for when God said to Yaakov (Genesis 35:1), “Arise! Go up to Beit-eil,” how does Scripture continue there? It says (verse 14 there), “Yaakov had [previously] set up a monument ... He now applied a libation upon it [and poured oil upon it] thus fulfilling his word here, that he “worship the Lord upon this (stone)”. 29 (1) So Yaakov lifted his feet — When he was told the good news of his being assured [by God] of protection, his heart [now strengthened by this assurance,] “lifted his feet,” making it easy to walk. Thus it is explained in Midrash Bereishit Rabbah (70:8). (2) ישקו העדרים — [The verse literally means: “They would water the flocks,” without specifying who would water the flocks. Here, it means:] “The shepherd would water the flocks.” [As occurs in many instances,] Scripture here speaks in an abridged fashion [omitting the subject in the phrase].

רש"י

(כב) וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת. כַּךְ מִפְרֵשׁ וַיּוּזוּ שֶׁל וְהֶאֱבֵן, אִם תַּעֲשֶׂה לִי אֵת אֵלֶּה וְאִף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת. וְהֶאֱבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׂמֵתִי מִצֵּבָה וְגו' בְּתַרְגוּמוֹ: 'אֵהִי פִלַח עֲלֵה קְדָם ה', וְכֵן עֲשֶׂה בְּשׂוּבוֹ מִפְּדִן אֲרָם, בְּשֶׁאֲמַר לוֹ: קוּם עֲלֵה בֵּית-אֵל, מִה נֶאֱמַר שָׁם? וַיִּצַּב יַעֲקֹב מִצֵּבָה וְגו' וַיִּסַּף עָלֶיהָ נֶסֶף: (א) וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו. מִשְׁנַתְּבֹשֶׁר בְּשׂוּרָה טוֹבָה שֶׁהִבְטַח בְּשִׁמְרֵהוּ, נִשָּׂא לְבוֹ אֵת רַגְלָיו וַיַּעֲשֶׂה קֵל לְלִכְתּוֹ, כַּךְ מִפְרֵשׁ בְּבִרְאשִׁית רַבָּה: (ב) יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים. מִשְׁקִים הָרוֹעִים אֵת הָעֲדָרִים, וְהִמְקִיא דְבַר בְּלִשׁוֹן קִצְרָה:

PROPHETS Hosea 12

נביאים הושע פרק יב

(ו) נביא אימר להון הוא יי
אלהי צבאות דאתגלי על
אברהם יצחק ויעקב וכמא
דאמר על ידי משה דכרניה
לכל דר ודר: (ז) ואת בפולחנא
דאלהך תתקף חסדא ודינא
טר וסבר לפורקנא דאלהך
תדירא: (ח) לא תהוין כתגרין
דבידיהון מוזנין דינכיל
למינס רחמיין: (ט) ואמר
דבית אפרים ברם עתרנא
אשכחנא אונס לנא נביא אימר להון כל עותרכון לא יתקיים לכון ביום תושלמת חובין: (י) ואנא יי
אלהך דאפקתך מארעא דמצרים עוד אותבינך במשכנין כימי קדם:

ו וידוה אלהי הצבאות ידוה זכרו: ז ואתה
באלהיך תשוב חסד ומשפט שמר וקנה אל-אלהיך
תמיד: ח פנען בידו מאזני מרמה לעשק אהב:
ט ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי כל-
יגיעי לא ימצאו-לי עון אשר-חטא: י ואנכי ידוה
אלהיך מארץ מצרים עד אושיבך באהלים כימי
מועד:

(6) And the Lord is the God of the hosts; the Lord is His Name. (7) And you shall return by your God; keep loving kindness and justice, and hope to your God always. (8) A merchant who has deceitful scales in his hand loves to oppress. (9) And Ephraim said: Surely I have become rich; I have found power for myself; [yet, you should have said,] All my toils shall not suffice for my iniquity which is sin. (10) And I am the Lord your God from the land of Egypt; I will yet cause you to dwell in tents as in the days of the [early] times.

RASHI

רש"י

(6) **The Lord is His Name** — *Just as I was then, so am I now [and had you walked with Me as had your father Yaakov, I would act toward you as I acted toward him].* (8) **כנען** — *A merchant.* (9) **I have found power** — *I have found power for myself through oppression and deceit. All my toils* — *It would have been better for you had you said to yourself: All my money shall not suffice to atone for my iniquity which I have sinned.* (10) **I will yet cause you to dwell in tents** — *To set up from among you students engaging in tents of Torah. As in the days of the [early] times* — *When Yaakov was a dweller of tents.*

(ו) ה' זכרו. באשר הייתי מאז בן עתה: (ח) פנען. סוחר: (ט) מצאתי און. כח על ידי עשק ומרמה: כל יגיעי. טוב לך אם אמרת בלבך כל ממוני לא יהא בו ספוק לכפר על עוני אשר חטאתי: (י) עוד אושיבך באהלים. להעמיד מתוכך תלמידים עוסקים בתורה באהלים: כימי מועד. שהיה יעקב יושב אהלים:

Writings Mishlei 6

כתובים משלי פרק ו

כו היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה: כז דלמא סים בר נשא נורא
(27) Can a man rake embers into his lap without burning his clothes?

כח אִם־יִהְיֶה אִישׁ עַל־הַגָּחֲלִים וְרָגְלוֹ לֹא תִפְוִינָה: כח אִי דְלָמָּא מְהֵלֵךְ גְּבֵרָא עֲלוֹי גּוּמְרֵי וְרָגְלוֹי לֹא מִתְפְּוִין: כט כִּי הִיכְנֵא מִה דְעָאֵל עַל אֲתַת חֲבֵרִיָּה לְמַגּוּר עֲמָה לֹא גִזְבִּי כָּל מִן דְקָרִיב בֵּה: ל לֹא לְמִתְדַמְרוּ לְגִנְבָא דְגִנְבִּי

דְתִשְׁבַּע נִפְשִׁיה מְטוּל דְכָפּוֹן: לא וּמִן דְמִשְׁתַּכַּח פְּרִיעַ חַד בְּשִׁבְעָה וְכוּלֵיהּ מְזָלָא דְבֵיתֶיהּ יְהִיב:

(28) Or can a man walk on live coals without scorching his feet? (29) So is he who goes to his fellow's wife; no one who touches her will go unpunished. (30) They will not despise a thief if he steals to sate his appetite, for he is hungry. (31) And if he is found, he will pay sevenfold; he must give all he owns.

RASHI

(27) **Rake** — *Can one draw up.* (28) **תְּכוּינָה** — *Scorch.* (29) **To his fellow's wife** — *As its plain meaning.* (30) **They will not despise a thief, etc.** — *because he steals in order to sate his hunger.* (31) **And if he is found** — *When he is found, he can rectify his sin with payment.*

רש"י (כו) הִיחָתְהָ. הִישָׁאב: (כח) תִּפְוִינָה. תִּשְׂרָפָנָה: (כט) אֵל אִשֶׁת רֵעֵהוּ. כְּמִשְׁמַעוֹ: (ל) לֹא נִבְוִזוּ לְגִנְבִּי וְגו'. כִּי לְרַעְבּוֹן נִפְשׁוֹ הוּא עוֹשֶׂה: (לא) וְנִמְצָא. כְּשֶׁנִּמְצָא יֵשׁ לוֹ תִקְנָה בְּתִשְׁלוּמִין:

Mishnah Yevamot, chapter 7

משנה יבמות פרק ז

(1) If a widow [who married] a High Priest or if a divorced woman or a *chalutzah* [married] a common *Kohen* [thereby contracting a forbidden union], brought to her husband

א אֲלֻמְנָה לְכַהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחַלוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוֹט, הַכְּנִיסָה לוֹ עֲבָדֵי מְלוּג וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוּזֵל, עֲבָדֵי מְלוּג לֹא יֵאכְלוּ בְּתְרוּמָה, עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוּזֵל יֵאכְלוּ. וְאֵלוֹ הֵן

[through their marriage] *melog* slaves [*melog* possessions are those possessions which are not recorded in the marriage contract, to which her husband has the right of usufruct without the responsibility for loss or deterioration (*melog* — to pluck, i.e., picking the fruit)] and *tzon barzel* slaves, [*tzon barzel* possessions, are those possessions which are recorded in the marriage contract and which her husband may use as he wishes; however, he is responsible for their loss or deterioration, (*tzon barzel* — sheep of steel, i.e., which can never be destroyed since they must be replaced)]: the *melog* slaves may not eat of *terumah* [since their right to eat is based on hers, and she is disqualified from eating, while] the *tzon barzel* slaves may eat

רבנו עובדיה מברטנורא

א אֲלֻמְנָה. לְכַהֵן גָּדוֹל: עֲבָדֵי מְלוּג. מִה שֶׁהָאִשָּׁה מְשִׁירַת לְעִצְמָהּ וְאִינָה כּוֹתֶבֶת בְּכַתּוּבָתָהּ, נִקְרָאִים נִכְסֵי מְלוּג, שֶׁהַבַּעַל מוֹלֵג אוֹתָם נִכְסִים כְּמִלִּגַּת הַתְּרַנְגּוּלִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹכֵל פִּירוֹת אוֹתָן נִכְסִים, וְאִם פָּחַתוּ פָּחַתוּ לֵה וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לֵה. וְנִכְסֵי צֶאֱן בְּרוּזֵל הֵם הַנִּכְסִים שֶׁהַכְּנִיסָה לוֹ וְמִה שֶׁהוֹסִיף הוּא לֵה וְכַתְּבוּ בְּכַתּוּבָהּ כִּי הַכֹּל קִיבַל עָלֶיהּ פְּלוּנֵי כִּי וְכִי בְּכַתּוּבָתָהּ. וְלִכְּרֵי נִקְרָאִים צֶאֱן בְּרוּזֵל, שֶׁהִקְרָן קִיָּים כְּבִרְזֵל, שֶׁאִם מָתוּ כּוֹלָן, חַיִּיב הַבַּעַל לְשַׁלֵּם. וְלִפִּי שְׁהוּי רִגְלִים

of it [they belong to the husband, and are therefore not affected by the disqualification of the wife]. The following are considered *melog* slaves: those who, if they die, are the wife's loss and, if their value increases, are her profit. Though it is the husband's duty to maintain them [since he has usufruct rights, still], they may not eat *terumah*. The following are *tzon barzel* slaves: those who, if they die, are the loss of the husband and, if their value increases, are his profit. Since it is the husband's responsibility to maintain them [he or his heirs must restore them to his wife

in a healthy condition should he divorce her or die], they may eat *terumah*. (2) If the daughter of an Israelite was married to a *Kohen*, and she brought him slaves, they are permitted to eat *terumah* whether they are *melog* slaves or *tzon barzel* slaves [the latter, because they are regarded as being his; and the former, because they belong to the legitimate wife of a *Kohen*, and therefore are his indirect property]. If the daughter of a *Kohen*, however, was married to an Israelite and she brought him slaves, they may not eat *terumah* whether they are *melog* slaves or *tzon barzel* slaves [since she forfeits her right to eat *terumah* when she married a non-*Kohen*, and her *melog* slaves follow her; the *tzon barzel* slaves are the possession of the Israelite husband, and therefore, may not eat of the *terumah*, just as he may not]. (3) If the daughter of an Israelite was married to a *Kohen* who died and left her pregnant, her slaves [i.e., those of *tzon barzel*] may not eat *terumah* [even if she had other children by virtue of whom she herself is entitled to eat *terumah*] because of the share of the fetus [a portion of each slave belonging to the fetus who is one of the heirs], since a fetus may deprive [its mother, if she is a daughter of a *Kohen* who was married to an Israelite who died, of the privilege of eating *terumah*, even though there are no other children from that union to deprive her of the right of returning to the priestly house of her father and to enjoy the privilege again] but has no power to bestow it upon her [if she is an Israelite's daughter married to a *Kohen* who died leaving her with no children, but the fetus. Just as it cannot bestow such a right upon its mother until it is born, so, too, it cannot bestow such a right upon its slaves until it is born and therefore, each slave in which the fetus has a portion, is forbidden to eat *terumah*]; the opinion of Rabbi Yose. They [the Sages disagree and hold that the fetus has

עבדי מלוג, אם מתו, מתו לה, ואם הותירו, הותירו לה. אף על פי שהוא חיב במזונותם, הרי אלו לא יאכלו בתרומה. ואלו הן עבדי צאן ברזל, אם מתו, מתו לו, ואם הותירו, הותירו לו. הואיל והוא חיב באחריותו, הרי אלו יאכלו בתרומה: ב בת ישראל שנסת לכהן והכניסה לו עבדים, בין עבדי מלוג, בין עבדי צאן ברזל, הרי אלו יאכלו בתרומה. וכת כהן שנסת לישראל, והכניסה לו, בין עבדי מלוג, בין עבדי צאן ברזל, הרי אלו לא יאכלו בתרומה: ג בת ישראל שנסת לכהן, ומת, והניחה מעברת, לא יאכלו עבדיה בתרומה, מפני חלקו של עבר, שהעבר פוסל ואינו מאכיל, דברי רבי יוסי. אמרו לו, מאחר

רבנו עובדיה מברטנורא

לשום הצאן בשומת כך וכך והיה הרועה חייב באחריותו כפי השומא אפילו אם מתו כל הצאן, לכך נקראו הנבסים שהבעל מקבל עליו אחריותו נבסי צאן ברזל: עבדי מלוג לא יאכלו. לפי שהן שלה והיא חללה: ב בת ישראל שנישאת לכהן. אפילו עבדי מלוג יאכלו, משום דהוי קנין בהן שקנה קנין, כלומר האשה שהיא קנינו של כהן קנתה אלו העבדים, וכתוב (ויקרא כ"ג) וכהן כי יקנה נפש כספו, שאין ת"ל קנין כספו אלא למדרש הכי, וכהן כי יקנה קנין כספו נפש, שעבדו של כהן קנה נפש, הוא יאכל בו: ג והניחה מעוברת. אע"פ שיש לה בנים ממנו והיא אוכלת בתרומה, לא יאכלו עבדי צאן ברזל בתרומה, לפי שהן של יורשין ויש לעובר חלק בהן ואין לעובר כח להאכילם

no portion of the slaves until it is born and] said to him [If what you say were true, then]: since you have testified to us in respect to the daughter of an Israelite who was married to a *Kohen* [that a fetus does not entitle either its mother or slaves to the privilege of eating

terumah, then], the slaves of the daughter of a *Kohen*, who was [also] married to a *Kohen* who died and left her expecting a child, should also be forbidden to eat *terumah*, on account of the share of the fetus [the Sages understand Rabbi Yose to mean that a fetus cannot bestow *terumah* rights on its own slaves, even though it has the status of a *Kohen*. Accordingly, this principle should apply in this case as well]. (4) A fetus [whose mother was (a) the daughter of a *Kohen* married to an Israelite, or (b) the daughter of an Israelite married to a *Kohen*, and whose father died before the fetus was born], a levir [the widow of whose deceased brother was (a) the daughter of a *Kohen* (he and his brother being Israelites), or (b) the daughter of an Israelite (he and his brother being *Kohanim*), betrothal [of (a) the daughter of a *Kohen* to an Israelite, or (b) the daughter of an Israelite to a *Kohen*], a deaf-mute [whose marriage is only valid Rabbinically, who is (a) an Israelite married to the daughter of a *Kohen*, or (b) a *Kohen* married to a daughter of an Israelite], and [the daughter of a *Kohen*, having relations with] a boy [of such status such as a *mamzer* that would make her a *chalalah* and disqualify the woman from eating *terumah*;] who is [at least] nine years and one day old [at which age engaging in relations with her is regarded as that of an adult], deprive [a woman if she is the daughter of a *Kohen*] of the right [of eating *terumah*], but cannot bestow the privilege upon her [if she is the daughter of an Israelite who married any of the above. In the case of a *Kohen*, nine years and one day old, since such a marriage is not complete until he becomes an adult he does not convey the privilege of eating *terumah*.] [So too, when] it is a matter of doubt whether the boy is nine years and one day old or not, or whether he [who is thirteen years old

וְהַעֲדַת לָנוּ עַל בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן, אִף בֵּת כֹּהֵן לִכְהֵן, וְנִמַּת, וְהִנִּיחָה מְעַבְרָת, לֹא יֵאָכְלוּ עֲבָדֶיהָ בְּתֵרוּמָה, מִפְּנֵי חֲלָקוֹ שֶׁל עֶבֶר: דְּהַעֲבָר, וְהִיבָם, וְהָאֲרוּסִין, וְהַחֲרָשׁ, וּבֶן תִּשְׁעַ שָׁנִים יוֹם אֶחָד, פּוֹסְלִין וְלֹא מֵאֲכִילִין. סִפֵּק שֶׁהוּא בֶן תִּשְׁעַ שָׁנִים יוֹם אֶחָד סִפֵּק

רבנו עובדיה מברטנורא

בתרומה, אי משום דקסבר עובר במזע זרה זר הוא, אי משום דקסבר ילוד מאכיל, שאינו ילוד אינו מאכיל, דכתיב (ויקרא כ"ב) ויליד ביתו הם יאכלו וקרי ביה הם יאכילו: **שהעובר פוסל**. אם בת כהן לישראל היא והניחה מעוברת ואין לה בן אחר פוסלה מלשוב לבית אביה: **ואינו מאכיל**. שאם היתה בת ישראל לכהן והניחה מעוברת אין בעובר כח להאכילה, והוא הדין לעבדיו: **אף בת כהן לכהן כו'**. כיון דאמרת שאינו ילוד אינו מאכיל, אף בת כהן לכהן אין העבדים אוכלים בתרומה מפני חלקו של עובר, שהרי עבדיו הן ואינן אוכלין אלא בשבילו והוא אין בו כח להאכיל. ואין הלכה כר' יוסי: **ד' העובר והיבם כו'**. האי עובר אי בת כהן לישראל היא, פוסל, דכתיב בנעוריה, פרט למעוברת. אי בת ישראל לכהן היא, לא מאכיל, דשאינו ילוד אינו מאכיל: **והיבם**. אי בת כהן לישראל היא, פוסל לה, ושבה אל בית אביה כתיב (שם) פרט לשומרת יבם שאינה יכולה לשוב שהיא אגודה ביבמה. ואי בת ישראל לכהן, לא מאכיל לה, קנין כספו אמר רחמנא וזו קנין אחזיו היא: **והארוסין**. אי בת כהן לישראל היא, פסיל לה, דקני לה בהויה, ומשעת הויה אפסילה לה, כדכתיב (שם) ובת כהן כי תהיה לאיש זר. אי בת ישראל לכהן, לא מאכיל לה, גזירה שמא ימוגו לה כוס יין של תרומה בבית אביה ותשקה לאחיה ולאחיותיה: **והחרש**. אי בת כהן לישראל היא, פסל לה, דהא קנאה בתקנתא דרבנן. ואי בת ישראל לכהן היא, לא מאכיל לה, דקנין כספו אמר רחמנא וחרש מדאורייתא לא קני: **ובן תשע שנים ויום אחד כו'**. אחד מן הפסולים לכהונה שהוא בן תשע שנים ויום אחד ובא על הכהנת או על הלוייה או על בת ישראל, פסלה מלאכול בתרומה, שכן תשע שנים ויום אחד ביאתו ביאה ונתחללה בבעלתו. ואי בת ישראל

and had betrothed the woman] has produced two hairs [which are the marks of puberty, when he becomes legally entitled to contract a marriage] or not [these cases, because of doubt, also deprive a woman, if she is the daughter of a *Kohen*, of the right of eating *terumah*, but cannot bestow the privilege upon her, if she is the daughter of an Israelite]. If a house collapsed upon a man

and upon his brother's daughter [to whom he had been married and who, like himself, died childless], and it is not known which of them died first, her rival co-wife must perform *chalitzah* [with the daughter's father, the brother of the deceased. Though the dead woman was his forbidden relative, her rival becomes subject to *chalitzah*, because it is possible that the woman had been killed before the man, and when the man died her former rival co-wife was no longer related to her], but may not contract levirate marriage [because it is also possible that the man was killed first and the rival consequently remained forbidden to the levir as the rival of his daughter]. (5) The rapist, the seducer, and [in the case of] the mentally incompetent [even if betrothal took place, the action of a mentally incompetent has no legal force] can neither deprive a woman [if she is the daughter of a *Kohen* entitled to eat *terumah*] of the right of eating *terumah*, nor can they bestow the right upon her [if they are *Kohanim* and she is the daughter of an Israelite]. If they are, however, unfit to enter into the assembly of Israel [those, e.g., who are enumerated in Deuteronomy 23:2] they do deprive a woman [if she is a *Kohen's* daughter entitled to eat *terumah*] of her right to the eating of *terumah* [since she becomes profaned through their relations with her]. How so? If an Israelite had relations with the daughter of a *Kohen* [against her will or with her consent, but with no matrimonial intention] she may still continue to eat *terumah*. If she becomes pregnant, she may no longer eat *terumah* [the fetus causes its mother's disqualification]. If the fetus was cut up in her womb, she may eat [immediately. And the same law applies if the fetus was born dead]. If a *Kohen* had relations with the daughter of an Israelite, she may not eat *terumah*. [Even if] she becomes pregnant, she may not eat [a fetus, in the womb, cannot confer upon its mother, the privilege of eating *terumah*, as deduced from "born in this house" (Leviticus 22:11)]. If,

שָׁאִינוּ, סֵפֶק הַבֵּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת סֵפֶק לֹא הֵבִיא, נִפְלַ הַבֵּית עָלָיו וְעַל בֵּת אָחִיו וְאִין יָדוּעַ אִי זֶה מֵת רֵאשׁוֹן, צָרְתָהּ חוֹלְצָת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת: הֵּ הָאוֹנֵס, וְהַמְפַתֵּה, וְהַשׁוֹטֵה, לֹא פוֹסְלִים וְלֹא מְאַכִּילִים. וְאִם אֵינָם רֵאיוּן לָבוֹא בְּיִשְׂרָאֵל, הָרִי אֱלוֹ פוֹסְלִין. כִּיצַד, יִשְׂרָאֵל שָׂבָא עַל בֵּת כֹּהֵן, תֹּאכַל בְּתוּרְמָה. עֲבָרָה לֹא תֹאכַל בְּתוּרְמָה. נִחְתָּךְ הָעֶבֶר בְּמַעֲיָה, תֹּאכַל. כֹּהֵן שָׂבָא עַל בֵּת יִשְׂרָאֵל, לֹא תֹאכַל בְּתוּרְמָה. עֲבָרָה, לֹא תֹאכַל.

רבנו עובדיה מברטנורא

נישאת לכהן בן תשע שנים ויום אחד, אינו מאכילה בתרומה, שאין קנינו קנין גמור: וכן ספק בן תשע שנים וכו'. דינו כבן תשע ודאי ופוסל: ספק הביא שתי שערות ספק לא הביא, ספק חולצת ולא מתיבמת: נפל הבית עליו ועל בת אחיו. שהיא אשתו. ספק הוא מת ראשון ונפלו שתיקן ליבום לפני אחיו ופטורה צרתה משום צרת הבת, ספק היא מתה ראשונה ובשעת נפילה ליבום לא הואי צרתה צרת ערוה כדתנן וכולן אם מתו או מיאנו וכו' צרותיהן מותרות. צרתה חולצת ולא מתיבמת. ואידי דאירי בספיקי לחומרא תני להא בהדיה: ה והשוטה. אפילו ע"י חופה וקידושין לא פוסל ולא מאכיל, שאין קנינו קנין: נחתך העובר שבמעיה תאכל. מיד. והוא הדין אם ילדתו ומת: עיברה לא תאכל. שהעובר אינו מאכיל: גדול משל אב. שהבועל אינו מאכיל לפי שלא בא עליה לשם קדושין ולא קנינו היא, ובנו מאכיל: העבר

however, she gave birth to a child, she may eat [by virtue of the existence of a son, even though he is not the product of a proper union]. Thus the power of the son is greater than that of the father [while the latter, as a rapist or seducer, cannot confer the privilege, the son can]. A slave, by his cohabitation, deprives a woman [if she is the daughter of a *Kohen* entitled to eat *terumah*] of the privilege of eating *terumah*, but not as her offspring [if the slave is the offspring of a *Kohen's* daughter who was married to an Israelite now

dead, he does not deprive her of the right of returning to the house of her father again to eat *terumah*]. How so? If the daughter of an Israelite was married to a *Kohen*, or the daughter of a *Kohen* was married to an Israelite, and she bore a son by him, and that son went and violated a bondswoman who bore a son by him, such a son is a slave [the child of a slave-woman, though of an Israelite father, is deemed a slave, as deduced from Exodus 21:4], and if his father's mother was an Israelite's daughter who was married to a *Kohen*, [if her husband and her son (the father of the slave) died] she may not eat *terumah*. [Even though the son of a son (like a son) confers upon his grandmother the right of eating *terumah*, the offspring of a union between an Israelite and a bondswoman is not regarded as the legitimate son of his father, rather, as the child of his mother.] But, if she was a *Kohen's* daughter and married to an Israelite, she may eat *terumah* [the slave not being regarded as legitimate offspring to deprive her of the privilege]. A *mamzer* deprives a woman [if she is a *Kohen's* daughter entitled to eat *terumah*] of the privilege of eating *terumah* and also bestows the privilege upon her [if she was the daughter of an Israelite who was married to a *Kohen*, now dead]. How so? If an Israelite's daughter was married to a *Kohen*, or a *Kohen's* daughter was married to an Israelite, and she bore a daughter to him, and the daughter went and married a slave or an idolater and bore a son to him, such a son is a *mamzer* [this Mishnah follows the view that, in such cases, the offspring is a *mamzer*; however, the *halachah* does not follow this view]; and if his mother's mother was an Israelite's daughter who was married to a *Kohen*, [even though her husband and daughter died] she may eat *terumah* [her offspring from her husband, even though a *mamzer* conveys the privilege of eating *terumah*]; but if she was a *Kohen's* daughter who was married to an Israelite, she may not eat *terumah* [her offspring who is a *mamzer* disqualifies her]. (6) [Even] a High Priest sometimes deprives a woman [if she is a *Kohen's* daughter entitled

יְלֵדָה, תֹּאכֵל. נִמְצָא כְחוֹ שֶׁל בֶּן גְּדוֹל מִשָּׁל אָב. הָעֶבֶד פּוֹסֵל מִשּׁוּם בִּיאָה, וְאִינוּ פּוֹסֵל מִשּׁוּם זֶרַע. כִּי־צַד, בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן, בֵּת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל, וְיְלֵדָה הֵימְנוּ בֶן, וְהֵלֶךְ הַבֶּן וְנִכְבַּשׁ עַל הַשְּׂפָחָה, וְיְלֵדָה הֵימְנוּ בֶן, הָרִי זֶה עֶבֶד. הֵייתָ אִם אָבִיו בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן לֹא תֹאכֵל בְּתֵרוּמָה. בֵּת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל, תֹּאכֵל בְּתֵרוּמָה. מִמְזוֹר פּוֹסֵל וּמֵאֲכִיל. כִּי־צַד, בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן, וּבֵת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל, וְיְלֵדָה הֵימְנוּ בֵּת, וְהֵלְכָה הַבֵּת וְנִשְׂאָת לְעֶבֶד, אוֹ לְגוֹי, וְיְלֵדָה הֵימְנוּ בֶן, הָרִי זֶה מִמְזוֹר הֵייתָ אִם אִמּוֹ בֵּת יִשְׂרָאֵל לִכְהֵן, תֹּאכֵל בְּתֵרוּמָה. בֵּת כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל, לֹא תֹאכֵל בְּתֵרוּמָה: וְ כַּהֵן גְּדוֹל פְּעָמִים

רבנו עובדיה מברטנורא

פוסל משום ביאה. אם בא על הכהנת פסלה מלאכול בתרומה: ואינו פוסל משום זרע. אם יש לה זרע לבת כהן מישראל כשר: נכבש. נדחק ובא עליה: הרי זה עבד. שולד שפחה כמותה: היתה אם אביו בת כהן לישראל תאכל בתרומה. אם מת אביו, אף על גב דהולד קיים ובעלמא ולד פוסל, האי לא פסיל, דלאו בתר אבוא שדינן ליה

to eat *terumah*] of her right to eat *terumah*. How so? If a *Kohen's* daughter was married to an Israelite [and she now lost her right to *terumah*] and she bore a daughter to him [the offspring, as long as she lives, continues to deprive her of *terumah*], and the daughter

went and married a *Kohen* and bore a son to him, such a son is fit to be a High Priest, to stand and minister at the altar. He also bestows upon his mother [even after the death of his father] the privilege of eating *terumah*, but deprives [as the living offspring of an Israelite] his mother's mother [though his own mother is dead] of this privilege. [Were it not for his existence, his grandmother would have regained her original right as the daughter of a *Kohen*, to eat *terumah* upon the death of her daughter, but is now deprived.] The latter [his grandmother] can rightly say, [May there] not be like my grandson the High Priest, who deprives me of the privilege of eating *terumah*.

רבנו עובדיה מברטנורא

דלאו זרע הוא: ו ופוסל את אם אמו. דאי לאו הוא, היתה אם אמו חוזרת לתרומה דבית אביה לאחר מיתת בתה. וכל זמן שזה קיים אינה חוזרת לתרומה דכתיב (ויקרא כ"ב) וזרע אין לה, עיין עליה, או בת בת הבת, או בן בן הבן, או בת בת הבן עד סוף כל הדורות: לא כבני כהן גדול. כלומר לא ירבו כמותו בישראל שהוא פוסלני מן התרומה:

Gemara Yevamot 63b

גמרא יבמות דף ס"ג ע"ב

It is written in the book of Ben Sira: A good wife is a precious gift to her husband; and it is written, A good wife will be put in the bosom of the God-fearing man. A bad wife is a plague to her husband. What remedy does he have? Let him divorce her and be healed of his plague. A beautiful wife is a joy to her husband; the number of his days shall be double [i.e., every happy day seems as two to him]. Turn away your eyes from [your fellow's] charming wife, lest you be caught in her net. Do not turn in to her husband to drink [lit., mix] with him wine and strong

drink; for through the form of a beautiful woman, many were destroyed and all her slain are a mighty host. Many were the wounds of the spice peddler [he sells cosmetics to women, he commits adultery with them, and the husband comes and injures him], which accustom him to lewdness like a spark that lights the coal. As a cage full of birds, so are [the harlots'] houses full of deceit. Do not worry about tomorrow's trouble, because you do not know what the day may bring; tomorrow may come and you are no more, and so you have worried about a world which is not yours. Keep many away from your house; and do not bring everyone into your house. Many are those who greet you; reveal your secret only to one of a thousand. Rav Assi

שהוא פסל. כיצד, בת כהן לישראל, וילדה הימנו בת, והלכה הבת ונסת לכהן, וילדה הימנו בן, הרי זה ראוי להיות כהן גדול עמד ומשמש על גבי המזבחת, מאכיל את אמו ופוסל את אם אמו, וזאת אומרת, לא כבני כהן גדול, שהוא פוסלני מן התרומה:

כתוב בספר בן סירא אשה טובה מתנה טובה לבעלה וכתוב אשה טובה בחיק ירא אלהים תנתן. אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה יגרשנה ויתרפא מצרעתו. אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים העלם עיניך מאשת חן פן תלכד במצודתה אל תט אצל בעלה למסוך עמו יין ושכר כי בתאר אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי רוכל המרגילים לדבר ערוה כניצוץ מבעיר גחלת ככלוב מלא עוף פן בתיהם מלאים מרמה אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום שמא מחר בא ואיננו נמצא מצטער על עולם שאינו שלו מנע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך גלה

said, The son of David [the Messiah] will not come before all the souls in *Guf* [the partition between the Divine Presence and the angels, which is inhabited by the as yet unborn souls] are disposed of, since it is said, “For the spirit that enwraps itself is from Me, and the souls which I have made” [Isaiah 57:16; the previous section speaks of the Redemption. Hence the deduction that the Redemption to be brought about by the Messiah will not take place before all the unborn souls have been “made,” i.e., have passed through the life of this world]. It was taught: Rabbi Eliezer says, He who does not engage in the propagation of the race is regarded as if he sheds blood, for it is said, “Whoever sheds man's blood, by man shall his blood be shed” (Genesis 9:6), and this is immediately followed by, “And you, be fruitful and multiply” (ibid., verse 7). Rabbi Yaakov said, [...] As though he has diminished the Divine Image, since it is said, “For in the image of God made He man (Genesis 9:6), and this is immediately followed by, “And you, be fruitful ...” (ibid., verse 7). Ben Azzai said, [...] As though he sheds blood and diminishes the Divine Image, since it is said [after both “Whoever sheds man's blood” and “For in the image of God made He man”], “And you, be fruitful and multiply.” They said to Ben Azzai, “Some preach well and act well, others act well but do not preach well; you, however, preach well but do not act well [he remained a bachelor].” Ben Azzai replied, “But what can I do, seeing that my soul is in love with the Torah; the world can be carried on by others.” Another [*baraita*] taught: Rabbi Eliezer says, Anyone who does not engage in the propagation of the race is regarded as if he sheds blood, for it is said, “Whoever sheds man's blood,” and this is closely followed by, “And you, be fruitful and multiply” Rabbi Elazar ben Azariah said, As though he diminished the Divine Image. Ben Azzai said They said to Ben Azzai, Some preach well.... Our Rabbis taught: “And when it rested, he said, 'Return, O Lord, to the myriads and the thousands of Israel' ” (Numbers 10:36) — this teaches that the Divine Presence does not rest on less than two thousand and twenty thousand of Israel [because the plural was used for both “myriads” and “thousands”]. Should the number of Israelites happen to be two thousand and twenty thousand less one, and any individual has not engaged in the propagation of the race, does he not thereby cause the Divine Presence to depart from Israel! Abba Chanan said in the name

סוד לְאֶחָד מֵאֵלֶּה. אָמַר רַב אַסִּי אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שְׂיִכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגוֹף שְׁנֵאמַר (ישעיה ג'ה) כִּי רוּחַ מְלַפְנֵי יַעֲטוֹף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי. תְּנִינָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כָּל יְהוּדֵי שְׂאִין עוֹסֵק בְּפִרְיָה וְרִבְיָה כְּאֵלוֹ שׁוֹפֵךְ דְּמַיִם. שְׁנֵאמַר (בראשית ט') שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפֹךְ וְכֹתִיב בְּתֵרִיָּה (שם) וְאִתָּם פְּרוּ וּרְבוּ. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר כְּאֵלוֹ מְמַעֵט הַדְּמוּת שְׁנֵאמַר (שם) כִּי בְּצֵלָם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם וְכֹתִיב בְּתֵרִיָּה וְאִתָּם פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר כְּאֵלוֹ שׁוֹפֵךְ דְּמַיִם וּמְמַעֵט הַדְּמוּת שְׁנֵאמַר וְאִתָּם פְּרוּ וּרְבוּ. אָמְרוּ לוֹ לְבֶן עֲזַאי יֵשׁ נְאֻה דוֹרֵשׁ וְנְאֻה מְקַיִים. נְאֻה מְקַיִים וְאֵין נְאֻה דוֹרֵשׁ וְאִתָּהּ נְאֻה דוֹרֵשׁ וְאֵין נְאֻה מְקַיִים. אָמַר לָהֶם בֶּן עֲזַאי וְמָה אַעֲשֶׂה שְׁנַפְשֵׁי חֲשִׁיקָה בְּתוֹרָה אֲפֹשֶׁר לְעוֹלָם שְׂיִתְקַיִים עַל יְדֵי אַחֲרִים. תְּנִינָא אִידָךְ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר כָּל מִי שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וְרִבְיָה כְּאֵלוֹ שׁוֹפֵךְ דְּמַיִם שְׁנֵאמַר (שם) שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם. וְסֻמְיָד לֵיהּ וְאִתָּם פְּרוּ וּרְבוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר כְּאֵלוֹ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר וְכוּלִי. אָמְרוּ לוֹ לְבֶן עֲזַאי וְכוּלִי. תְּנוּ רַבְּנָן (במדבר י') וּבְנַחֲזָה יֹאמַר שׁוֹבָה ה' רַבְּבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל מְלַמֵּד שְׂאִין לְשִׁכְנִינָה שׁוֹרָה עַל פְּחוֹת מִשְׁנֵי אֶלְפִים וּשְׁנֵי רַבְּבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל הָרִי שְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי אֶלְפִים וּשְׁנֵי רַבְּבוֹת חֹסֵר אֶחָד וְזֶה לֹא עֹסֵק בְּפִרְיָה וְרִבְיָה לֹא נִמְצָא זֶה גּוֹרֵם לְשִׁכְנִינָה שְׁתַּסְתַּלַּק מִיִּשְׂרָאֵל. אָבָא חֲנַן

of Rabbi Eliezer, He deserves the death penalty,, for it is said, “And they had no children” [Numbers 3:4, referring to the deaths of Nadav and Avihu]; but if they had children, they would not have died. Others say, He causes the Divine Presence to depart from Israel, for it is said, “To be a God to you and to your seed after you” (Genesis 17:7): where “seed after you” exists, the Divine Presence dwells [among them]; but where no “seed after you” exists, among whom should it dwell? Among the trees or among the stones?

אמר משום רבי אליעזר חייב מיתה שנאמר (שם ג') ובנים לא היו להם הא היו להם בנים לא מתו. אחרים אומרים גורם לשכינה שתסתלק מישׂראל שנאמר (בראשית י"ז) להיות לך לאלהים ולרצף אחריו. בזמן שרצף אחריו שכינה שורה אין ורצף אחריו על מי שורה על העצים ועל האבנים:

זוהר ויצא דף קנ"ו ע"א

וילך ראובן בימי קציר הטים וימצא דודאים בשדה רבי יצחק פתח ואמר. (תהלים קד) מה רבו מעשיך יי בלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אלא מאן יכיל לממני עובדוי דקדשא בריה הוא. דהא כמה תילין ומשיריין משניין דא מן דא לית לון חושבנא ובלהו בזמנא קדא במרופא דאפיק זיקין לכל סטריין בזמנא קדא. כך קדשא בריה הוא אפיק כמה זיגין ומשיריין משניין דא מן דא דלית לון חושבנא ובלהו בזמנא קדא. תא חוי בדבורא וברוחא כקדא אתעביד עלמא דכתיב (שם לג) בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. בדבר יי דא דבורא. וברוח פיו דא רוחא. דא בלא דא לא אזיל ואתכליל דא בדא ונפק מנייהו כמה תילין לחילין ומשיריין למשיריין ובלא בזמנא קדא. תא חוי בד בעא קדשא בריה הוא למברי עלמין אפיק חד נהורא סתימאה דמן ההוא נהורא נפקין ונהרין כל איגון נהורין דאתגליין. ומההוא נהורא נפקין ואתפשטו ואתעבידו שאר נהורין ואיהו עלמא עלאה. תו אתפשט האי נהורא עלאה ועבד אומנא נהורא דלא נהיר ועביד עלמא תתאה. ובגין דאיהו נהורא דלא נהיר בעי לאתקשרא לעילא בעי לאתקשרא לתתא ובקשורא דלתתא אתקשר לאתנהרא בקשורא דלעילא. והאי נהורא דלא נהיר בקשורא דלעילא אפיק כל תילין ומשיריין לזיגין סגיאיין קדא הוא דכתיב מה רבו מעשיך יי וגומר. וכל מה די בארעא הכי נמי לעילא ולית לך מלה זעירא בהאי עלמא דלא תלייא במלה אחרא עלאה דאתפקדא עליה לעילא. ובגין דכר אתער האי לתתא אתער ההוא דאתפקדא עליה לעילא דכלא אתאחד דא בדא:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:
Sefer Ha-Rokeach 2c

מוסר
מספר הרוקה דף ב' ג'

If a person studies all day and praises his Creator and makes himself haughty through this and [through the observing of] His commandments, he should humble himself and think, Perhaps I have sinned and He will say to me, “When you come to show yourselves

אם ילמוד אדם כל היום וישבח בוראו ויגבה לבו בזה ובמצותיו יבנע ויחשוב שפמא חטאתי ויאמר לי כי תבאו לראות

in My presence, who asked this of you?” (Isaiah 1:12) “What business do you have to tell My laws?” (Psalms 50:16) If he wrongs another person, he should admit it to him, like [Yehudah who said] “She is right.” (Genesis 38:26) If another person tells a lie about him, he should not shame him or become angry at him. If he is wealthy, good-looking, and honored, he must humble and lower his spirit. Then the Creator will praise him, like, “Shall I hide from Avraham [that which I am about to do]?” (Genesis 18:17) because he said, “I am but dust and ashes” (ibid., verse 27). In the same way, Moshe said, “but what are we?” (Exodus 16:8) In the same way, David said, “But I am a worm and not a man.” (Psalms 22:7) For it is not proper for a slave to make himself haughty before his master, as is written, “If I am a master, where is the fear of Me?” (Malachi 1:6) For there is nothing as good as submissiveness before one's Master. And it says, “Return to your mistress and submit yourself under her hand” (Genesis 16:9); “And My nation, upon whom My name is called, will submit themselves.” (II Chronicles 7:14) And when you pray, humble your heart and lower your spirit, and think of your sins, concentrating on your prayer with the tears of your heart. Focus your thoughts on that which you are emitting from your mouth. Do not hurry. Focus your mind, lest you lie in your prayer when you are engrossed in other thoughts and say at the end “May the words of my mouth and the thoughts of my heart be pleasing before You, Lord, my Rock and my Redeemer.” (Psalms 19:15)

Practical Law:

Rambam, Laws of Torah Study, Chapter 3

(1) Israel was crowned with three crowns: the crown of Torah, the crown of priesthood, and the crown of kingship. Aharon took possession of the crown of priesthood, as it says, “And it will be for him and for his seed after him a covenant of eternal priesthood.”

פָּנֵי מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיְדַבְּרִים מֶה לָּךְ לְסַפֵּר חֻקֵי וְאִם נִתְחַיֵּב בְּנֶגֶד חֲבִירוֹ יוֹדֵה לּוֹ כְּמוֹ צְדָקָה מִמֶּנִּי וְאִם סִפֵּר עָלָיו שֶׁקָּרָא לֹא יִכְלִימֵנוּ וְלֹא יִכְעֹס עָלָיו וְאִם הוּא עֹשִׂיר וְנֶאֱדָה וּמְכַבֵּד צְרִיף לְהִכְנִיעַ וּלְהִשְׁפִּיל רוּחוֹ וְאִזּוֹ יִשְׁבַּחֵנוּ הַבּוֹרָא כְּמוֹ (בְּרַאשִׁית יג) הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם לְפִי שֶׁאָמַר וְאֶנְכִי עֶפְרָא וְאֶפְרָא וְכֵן מִשָּׁה (שְׁמוֹת טו) וְנִחַנּוּ מֶה וְכֵן דָּוִד אָמַר (תְּהִלִּים לב) וְאֶנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ כִּי אֵין רְאוּי לְעַבֵּד לְהִגְבִּיחַ רוּחוֹ כְּנֶגֶד אֲדוֹנָיו כְּדַכְתִּיב (מְלָאכִי א) אִם אֲדוֹנִים אֲנִי אֵיחָ מוֹרְאִי כִּי אֵין טוֹבָה כְּמוֹ הַכְּנִיעָה לְפָנַי אֲדוֹנָיו וְנֶאֱמַר (בְּרַאשִׁית טז) שׁוּבִי אֶל גְּבִרְתְּךָ וְהִתְעַנֵּי תַחַת יְדֵיהָ וְיִכְנַעוּ עִמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם וּבְשֵׁאתָהּ מִתְפַּלֵּל הַכְּנַע לְבָרְךָ וְהִשְׁפַּל רוּחְךָ וְחָשׁוּב עֲוֹנוֹתֶיךָ וְכוּיִן בְּתַפְלֶתְךָ בְּדַמְעַ לְבָרְךָ וְיִכּוֹנוּ מִחֻשְׁבוֹתֶיךָ עַל מֶה שֶׁאֵתָהּ מוֹצִיא מִפִּיךָ וְאֵל תְּמַהֵר וְכוּיִן דַּעֲתָךְ פֶּן תִּכְזֹב בְּתַפְלֶתְךָ כְּשֶׁתְּהַרְהֵר מִחֻשְׁבוֹת אַחֲרוֹת וְתֹאמַר לְבָסוּף (תְּהִלִּים יט) יִהְיוּ לְרִצּוֹן אֲמַרְי כִּי וְהִגִּיזוּן לְבִי לְפָנֶיךָ ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

הלכה

הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ג

א בשלשה כְּתָרִים נִכְתְּרוּ יִשְׂרָאֵל כְּתָר תּוֹרָה וְכְתָר כְּהוֹנָה וְכְתָר מְלָכוּת כְּתָר כְּהוֹנָה זְכוּה כְּהוֹנָה אֶהְרִן שְׁנֶאֱמַר (בְּמִדְבָר כה) וְהִיֵּתָה לּוֹ וּלְזֵרְעוֹ

(Numbers 25:13) David took possession of the crown of kingship, as it says, “His seed will be forever, and his throne is like the sun before Me.”(Psalms 89:37) But the crown of Torah remains and stands ready for all Israel, as it says, “The Torah which Moshe commanded us is a heritage for the congregation of Yaakov” (Deuteronomy 33:4) — whoever so desires can come and take it. Lest you say that those [other] crowns are greater than the crown of Torah, notice that it says, “By me [i.e., the laws of the Torah] kings rule, and princes decree righteousness. By me princes rule.” (Proverbs 8:15-16) Thus you learn that the crown of Torah [to which princes and kings are subject] is greater than the other two. (2) The Sages said, A *mamzer* [person born of an illicit relationship] who is a Torah scholar takes precedence over a High Priest who is an ignorant person, as it says, “It is more precious than pearls [*peninim*]” (Proverbs 3:15) — more than the high priest who enters the inner most sanctum [*lifnai vilifnim*].” (3) Of all the commandments, none is equal in greatness to Torah study. Rather, Torah study is equal in weight to all the other commandments. For study leads to action. Therefore, study takes precedence over action in all instances.

אֶחָרָיו בְּרִית כְּהוֹנֵת עוֹלָם. כְּתוּר מַלְכוּת זָכָה בַּה דִּוּד שְׁנֵאמַר (תהלים פט) זָרְעוּ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ בְּשִׁמְשׁ נִגְדִי. כְּתוּר תּוֹרָה הָרִי מוֹנַח וְעוֹמֵד וּמוֹכֵן לְכָל יִשְׂרָאֵל שְׁנֵאמַר (דברים לג) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מִשֶּׁה מוֹרְשָׁה קִהַלְתָּ יַעֲקֹב בְּלִי מִי שְׂיִרְצָה יָבֵא וְיִטוֹל שְׁמָא תֵּאמַר שְׂאוֹתֶם הַכְּתוּרִים גְּדוּלִים מִכְּתוּר תּוֹרָה הָרִי הוּא אוֹמֵר (משלי ח) בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יִחֻקְקוּ צָדֵק בִּי שָׂרִים יִשׁוּרוּ הָא לְמַדְתָּ שְׂכַתְר תּוֹרָה גְּדוּל מִשְׁנֵיָהֶם: ב אָמְרוּ חֲכָמִים מִמּוֹר תִּלְמִיד חֲכָם קוֹדֵם לְכַהֵן גְּדוּל עִם הָאֲרֵץ שְׁנֵאמַר (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים מִכַּהֵן גְּדוּל שְׁנִכְנַס לְפָנַי וְלְפָנַי: ג אֵין לָהּ מִצְוָה בְּכָל הַמִּצְוֹת בְּלֵן שְׂהִיא שְׂקוּלָה כְּנִגְד תִּלְמוּד תּוֹרָה אֵלָא תִּלְמוּד תּוֹרָה כְּנִגְד כָּל הַמִּצְוֹת בְּלֵן שְׂהִתְלַמּוּד מְבִיא לְיָדֵי מַעֲשֵׂה לְפִיכָר הַתִּלְמוּד קוֹדֵם לְמַעֲשֵׂה בְּכָל מְקוֹם:

VAYEITZEI FOR WEDNESDAY

ויצא ליום רביעי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

ג ומתכנסין לתמן כל עדריא ומגנדרין ית אבנא מעל פומא

ג ונאספוי שמה כל העדרים וגללו את

(3) Therefore, [only] when all the flocks would be gathered together there,

RASHI

רש"י

(3) ונאספו — [although this verb is in the future tense, literally, “and they will be gathered together,” here, the meaning is:]

(ג) ונאספו. רגילים היו להאסף, לפי שהיתה האבן גדולה: וגללו. וגלליו. ותרגומו ומגנדרין, כל לשון

— וגללו [literally, “they will roll,” here means:] “They would roll [that stone].” And this [word, וגללו,] is translated [by Onkelos, also in the present tense, namely:] “they would roll.”